
Nuorisovaltuuston aloite koskien puhe- ja läsnäolo-oikeutta lautakunnissa

KH 01.12.2025 § 286
141/00.00.01.01/2025

Nuorisovaltuusto on jättänyt kaupungille aloitteen puheenjohtajansa allekirjoittamana 29.10.2025. Aloitteessa esitetään nuorisovaltuustolle puhe- ja läsnäolo-oikeudellista edustajapaikkaa Kokemäen kaupungin elinvoima- ja hyvinvointilautakuntaan, sivistyslautakuntaan, tekninen- ja ympäristölautakuntaan, keskusvaalilautakuntaan sekä tarkastuslautakuntaan.

Vastaus aloitteeseen

Kuntalain 26 §:n mukaan kunnanhallituksen on asetettava nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä. Nuorisovaltuusto tulee ottaa mukaan lasten ja nuorten osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen kunnassa.

Tällä hetkellä nuorten vaikuttamismahdollisuuksiin Kokemäellä kuuluu nuorisovaltuustotoiminta. Toimielintyöskentelyn lisäksi osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia ovat esimerkiksi lausuntojen antaminen, aloitteiden jättäminen, suora toiminta kaupungin viranhaltijoiden ja työntekijöiden kanssa sekä erilaisiin työryhmyöskentelyihin osallistuminen.

Nuorisovaltuuston edustajapaikat kaupunkien eri toimielimissä ovat olleet käsittelyssä useissa kunnissa viime vuosina. Kuntien linjaukset asian suhteen vaihtelevat. Osa kaupungeista on päätenyt siihen, ettei nuorisovaltuustolle myönnetä edustuspaikkoja lautakuntiin tai hallitukseen, koska nuorisovaltuuston vaikuttamismahdollisuudet ovat kuntien arvioiden mukaan hyvät monien käytänteiden ja oikeuksien myötä.

Jotkut kaupungit ovat rajanneet läsnäolon valtuuston ja lautakuntien kokouksiin, mutta kaupunginhallitukseen läsnäolo- ja puheoikeutta ei ole myönnetty. Joissakin kaupungeissa nuorisovaltuuston 15 vuotta täyttäneellä yhdellä edustajalla on oikeus myös osallistua kaupunginhallituksen kokouksiin, ellei kaupunginhallituksen kokouksen puheenjohtaja yksittäisen asian osalta erikseen toisin päätä. Joissakin kaupungeissa nuorisovaltuuston edustaja osallistuu myös kaupunginvaltuuston kokouksiin.

Edustuspaikan myöntäminen saatetaan kokea osassa kunnissa haastavaksi sen takia, että joissakin kokouksissa käsitellään salassa pidettäviä tai arkaluonteisia asioita. Kokoukset ovat usein, ajoittain myös pitkiä ja on koettu, että toimielinten kokoonpanoa ei haluta enää kasvattaa varsinkin kunnissa, joissa esim. lautakuntien jäsenmäärät ovat muutenkin suuria.

Toisaalta osa kunnista on ensin kokeiluluontoisesti myöntänyt edustuspaikan nuorisovaltuuston edustajalle ja todenneet käytännön niin hyväksi, että edustuspaikasta on tehty pysyvä.

Kokemäellä ei ole hallintosäännössä nuorisovaltuustolle annettu edustuspaikkaa kaupungin toimielimiin, joten nuorisovaltuuston edustajan osallistuminen kokouksiin on tällä hetkellä mahdollista vain, mikäli lautakunta itse myöntää läsnäolo- ja puheoikeuden.

Lautakuntien rooli kaupungin päätöksenteossa on suuri, kun mietitään toiminnan suoraa vaikutusta asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muihin asioihin, jotka ovat lasten ja nuorten kannalta merkittäviä. Nuorisovaltuuston edustuspaikka lautakunnissa todennäköisesti lisääisi nuorten vaikutusmahdollisuuksia. Tarkastuslautakunnan ja keskusvaalilautakunnan lakisääteisiä tehtäviä mietittäessä edellä mainitut kuntalain toimintaedellytykset eivät tässä mielessä täyty, joten on tarkoituksenmukaista rajata ko. lautakunnat asian käsittelyn ulkopuolelle.

Kokemäellä nuorten osallistumista toimielinten kokouksiin on kokeiltu ainakin vuonna 2014 tuolloisen vapaa-aikalautakunnan hallinnoiman Nuorten vaikuttaminen Kokemäellä -hankkeen Vaikuttajaryhmän tiimoilta. Tuolloin Vaikuttajaryhmän jäsenille myönnettiin läsnäolo-oikeus lautakuntien kokouksiin julkisten asioiden ajaksi, koska haluttiin vaihtaa ajatuksia nuorten elinoloista ja huomioida nuorten näkökulmia vielä paremmin. Kokeilu ei tuolloin ollut kaikilta osin täysin onnistunut.

Kokemäen kaupungin strategisena tavoitteena on kehittää kaupunkia elinvoimaisena maaseutukaupunkina, joka haluaa asukkaidensa osallistuvan aktiivisesti elinympäristönsä kehittämiseen. Kaupunki suhtautuu myönteisesti niin nuorten kuin muidenkin kaupunkilaistensa haluun osallistua ja vaikuttaa.

Hallintosäännön laajemman päivittämisen yhteydessä voitaisiin myöhemmin muiden asioiden ohella käsitellä myös kysymys siitä, tullaanko nuorisovaltuustolle myöntämään hallintosäännöllä pysyvä läsnäolo- ja puheoikeus kaupunginvaltuuston, hallituksen ja lautakuntien kokouksiin. Lopullisen päätöksen tuolloin asiasta tekee kaupunginvaltuusto hallintosäännön hyväksymisen yhteydessä.

Lisätietoja antaa

Hallintojohtaja Katja Törrönen, puh. 040 488 6101.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Teemu Nieminen

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää

1. linjata, että kaupunki kokeilee vuoden 2026 ajan käytäntöä, jossa nuorisovaltuusto valitsee keskuudestaan sivistyslautakuntaan, elinvoima- ja hyvinvointilautakuntaan sekä tekninen- ja ympäristölaikuntaan yhden 15 vuotta täyttäneen jäsenen edustajakseen kuhunkin lautakuntaan;

2. lähettää nuorisovaltuuston edustajan läsnäolo- ja puheoikeuden päätettäväksi lautakuntiin;

3. edellyttää, että hallintojohtaja ohjeistaa puheenjohtajat ja esittelijät yhteisistä pelisäännöistä koskien kokouskäytänteitä sekä esim. esteellisyyttä ja salassapitoa;

4. edellyttää, että hyvinvointipalvelut perehdyttävät nuoret lautakuntatyöskentelyyn ennen ensimmäisiin kokouksiin osallistumista, ja

5. pyytää joulukuussa 2026 kokeilun palautteet lautakunnilta ja nuorisovaltuustolta sekä tuoda asian uudelleen käsittelyyn.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi kaupunginjohtajan päätösehdotuksen yksimielisesti.